

KESKKONNAAMET

METSLOOMAD TIHEASUSTUSALAL

Abimaterjal elanikkonna teadlikkuse tõstmiseks

Maarika Männil

keskkonnahariduse spetsialist

17. veebruar 2022

LÄHTEKOHAD ABIMATERJALI KASUTAMISEKS: MIKS METSLOOMAD ON MEILE PROBLEEM?

1. Inimeste ja metsloomade kokkupuuted on saenenud nii looduses kui asulates
2. Pole piisavalt teadmisi metsloomade elust ja vajadustest
3. Ei osata mõelda, mis on põhjus, mis tagajärg

PROBLEEMI LAHENDUS -

teadlikkus on eeldus

õigeks suhtumiseks ja käitumiseks!

Probleemi inimesepoolsed põhjused:

- **Inimesed on hakanud looduses sagedamini liikuma**
(nt hobid: loodusfotograafia, matkamine, tervisesport jne)
- **Sotsiaalmeedias jagatakse kohe pilte ja lugusid paljudest kohtumistest metsloomadega** (tekitab tunde, et loomi on „äkki“ väga palju saanud)
- **Inimene muudab loomade elupaiku, inimasulad laienevad**
(need maad on endised loodusalad, metsloomade elupaigad, kus nad on harjunud liikuma)
- **Liigne sekkumine metsloomade ellu** (veelindude toitmine, looma toiduga meelitamine tema jälgimiseks, illegaalne rehabiliteerimine - loomapoegade koju viimine ja seal kasvatamine)

Probleemi metsloomapoolsed põhjused:

- **Loomad ei erista piire looduse ja asula vahel**, nagu inimene seda teeb (Terve täiskasvanud loom pelgab/kardab inimest. Metsloomad ei karda maju ega autosid, sest asula on saanud neile tavapäraseks elukeskkonnaks)
- **Maanteed/teed ja asulad on loomade põlistel radadel või nende lähedal** (metsloomadel on harjumus mööda neid käia)
- **Metsloomadel on arvukuse tõusud-langused** (arvukuse kõrgaegadel nähakse neid loomi rohkem ja siis asustavad nad ka vähem sobivaid elupaiku)
- **Loomadel on omad vajadused liikumiseks:**
  - igapäevase toidu otsing;
  - noorloomade hajumisränne – noored ja kogenematud noorloomad alustavad iseseisvat elu. Esmalt peavad nad endale otsima vaba elupaiga;
  - jooksuajal paarilise otsingud.

Metsloom kohaneb eluga asulas

Linnaloomad tunnevad end asulas väga hästi, kuigi võrreldes loodusega on asulas erinevad tingimused:

- **toitu hankida** (vahel seda lausa antakse, vähemalt alguses)
- **varjepaiku leida** (väga mitmekesine valik)
- **inimese poolt hukka saada** (kui asula maa pole jahiala)
- **kiskja poolt söödud saada** (vahel lihtsalt murtud saada – kassid, koerad)

Teadlikkus on sild konfliktist kooseksisteerimiseni

Millal on metsloomad asulas konflikti allikaks?

- 1. Reaalne oht inimese tervisele või elule** (linna eksinud suuruluk, nt hajumisrändel)
- 2. Oht lemmikloomadele** (kärntöves rebane)
- 3. Äärmuslik loomakaitse iga isendi suhtes** (arvestamata metslooma loomulikku elukorraldust, surutakse peale inimkeskseid lahendusi - nt metsloomade toitmine, tuppä tervenema viimine, noorloomade ebaseaduslik loodusest eemaldamine ja üleskasvatamine - *teadlikkuse puudumine*)
- 4. Põhjendamatu hirm tundmatu (metslooma) ees** (*teadlikkuse puudumine*)

Kas metsloom tungib asulasse või inimene loodusesse?

Mis on põhjus ja mis tagajärg?

Infomaterjale teadlikkuse tõstmiseks:

1. **KESKKONNAAMETI** kodulehekülg (<https://keskkonnaamet.ee>)

2. **KOHTUMINE METSLOOMAGA** (KeA e-õppematerjal)

3. **METSLOOMADE AASTARING** (Eesti Jahimeeste Seltsi infograafika)

4. **KAUR** ulukiseire aruanded (iga aasta juuli alguseks uuendatud info)

KeA koduleht: Hättasattunud metsloom

Juurdepääsetavus

Eesti.ee

Keskkonnaministeerium

EST

RUS

ENG

1.

KESKKONNAAMET

Otsing

2. Elusloodus, looduskaitse

Keskkonnakasutus, keskkonnatasu

Taotlused, aruanded

Järelevalve, teavitamine 1247

Keskkonnateadlikkus, avalikustamised

Keskkonnaametist, uudised, kontakt

E-TEENUSED

Keskkonnaamet palub omapäi lesivatele hülgepoegadele rahu anda

Selle aasta esimesed hülgepojad on nüüdseks sündinud. Keskkonnaamet palub omapäi lesivaid hülgepoegi mitte häirida, et nad saaksid mureta suureks sirguda.

LOE EDASI

Keskkonnaameti soovitus: vaata metsaregistrist, kas sinu metsas on Mets...

KeA koduleht: Hättasattunud metsloom

2. Elusloodus, looduskaitse ^

Keskkonnakasutus, keskkonnatasu v

Taotlused, aruanded v

Järelevalve, teavitamine 1247 v

Keskkonnateadlikkus, avalikustamised v

Keskkonnaametist, uudised, kontakt v

Elusloodus, looduskaitse

Eluslooduse - liikide, rabade, niitude, metsade ja teiste elupaikade hea olukorra eest vastutame me kõik.

Keskkonnaameti roll on koondada parim teadmine ning selle põhjal planeerida, korraldada lubade andmist ning ka hooldus- ja taastamistööd, et hoida tasakaalu inimtegevuse ning loodusväärtuste säilimise vahel.

LOODUSKAITSE

- Looduskaitse planeerimine
- Liigikaitse
- Looduskaitse tööd
- Kultuuripärandi kaitse
- Pärandniitude hooldamine

3. Hättasattunud metsloom

TEGEVUSED KAITSTAVATEL ALADEL

- Planeerimine ja ehitamine
- Ehituskeeluvööndid
- Külaskorraldus
- Kaitsealuse maa riigile müümine
- Natura hindamine
- Muud luba vajavad tegevused

KALASTAMINE

- Püügiõigused
- Keelujad ja -alad, alammöödud
- Vähipüük
- Püügiandmete esitamine
- Kutseline kalapüük
- Kudealade taastamine

JAHIPIDAMINE

- Jahipidamisõigus
- Jahipiirkonnad ja jahindusnõukogud
- Looma- ja linnukahjud
- Küttemisandmed
- Seakatk

METSANDUS

- Metsateatis ja metsaregister
- Metsauendus
- Metsakaitseeksperdiis
- Vääriselupaigad
- Kultiveerimismaterjal ja selle sertifitseerimine

VÕÖRLIIGID

- Keelatud võõrliigid, load
- Karuputk ja selle ohjamine
- Võõrnälkjad
- Verev lemmmalts

KeA koduleht: Hättasattunud metsloom

The screenshot shows the KeA website interface. At the top, there is a navigation bar with the logo 'Juurdepääsetav' and language options 'Eesti.ee', 'Keskkonnaministeerium', 'EST', 'RUS', 'ENG'. Below this is a search bar labeled 'Otsing'. A main navigation menu includes 'Elusloodus, looduskaitse' (circled in red with a '2.'), 'Keskkonnakasutus, keskkonnatasu', 'Taotlused, aruanded', 'Järelevalve, teavitamine 1247', 'Keskkonnateadlikkus, avalikustamised', and 'Keskkonnaametist, uudised, kontakt'. A large image shows a person's hands holding a small bird chick. A dropdown menu for 'LOODUSKAITSE' is open, with 'Hättasattunud metsloom' (circled in red with a '3.') selected. Below the image, the article title 'Hättasattunud metsloom' is displayed, followed by a breadcrumb trail: 'Elusloodus, looduskaitse > Looduskaitse > Hättasattunud metsloom'. The article text reads: 'Riiklikul tasemel korraldab hättasattunud ehk abitute metsloomade abistamist Keskkonnaamet koostöös Päästeametiga.'

Abituks loetakse looma seisund, kui looduses vabalt esinev...

✓ ... noorloom on orvustunud ning seejuures on orvuka jäämine tõendatud:

Orvustumine ei saa olla pelgalt kellegi arvamus. Orvustunuks võib looma

KeA koduleht: Hättasattunud metsloom

Riigiinfo telefonile 1247 helista, kui kohtad:

- ✓ abitusse seisundisse sattunud metsloom;
- ✓ maanteel vigastatud või hukkunud suurulukit (hunt, karu, ilves, mets siga, punahirv, põder, metskits);
- ✓ maanteel (riigiteel) hukkunud muud looma;
- ✓ looduses vigastatud või hukkunud I või II kaitsekategooriasse kuuluvat looma (sh lindu);
- ✓ looduses vigastatud või hukkunud suuriskjat (hunt, karu, ilves, hallhüljes).

Kohalikule omavalitsusele (tee omanik) helista, kui näed kohalikul teel või tänaval (linnas, alevis või alevikus) hukkunud looma.

KUIDAS IGAKU ISE AIDATA SAAB?

METSLOOMAD ASULAS

LINNUD ASULAS

E-ÕPPEMATERJAL

Metsloomade ellu sekkumine peab igal juhul olema põhjalikult läbimõeldud. Enne sekkumist tuleb kaaluda, ega see loomale rohkem kahju ei tee.

Tervel metsloomal, sh linnul on kõige parem oma loomulik elukeskkonnas – ta ei vaja inimeste sekkumist ja tuleb rahule jätta. Sekkumine on põhjendatud juhul, kui loom on abitus seisundis.

Sageli saabki inimene metslooma aidata nii, kui ta jätab looma rahule ja eemaldub – nii saab tema loomulik elu jätkuda! Metslooma, sh lindu ei tohi puutuda ega muud moodi häirida (pikemalt vaadelda, silitada, sülle võtta, pildistada jne). Paljudel pealtnäha hüljatud poegadel on olemas vanemad, kes neil eemalt silma peal hoiavad, neid toidavad ja kaitsevad.

EKSPERDILOENGUD:

Linnas elavad metsloomad. MARKO MÄGI

Mõistlik või mõttetu – millal tasub inimesel igast looma aidata? MADIS LEIVITS

Loomalaste raske lapsepõlv. MADIS SAKS

Kutumata külalised loomade abistamisel. EPP MOKS

KeA koduleht: Ära sekku metsloomade ellu!

Lihtsasti kättesaadav toit

Loomalapsed

Linnupojad

KeA koduleht: Info KOV-ile

KESKKONNAAMET

Otsing

Elusloodus, looduskaitse ▾

Keskkonnakasutus, keskkonnatasu ▾

1. Taotlused, aruanded ▲

Järelevalve, teavitamine 1247 ▾

Keskkonnateadlikkus, avalikustamised ▾

Keskkonnaametist, uudised, kontakt ▾

TAOTLUSED, KOOSKÖLASTUSED, LOAD JA ARUANDEVORMID

Siit leiad kiiresti iga valdkonda puudutavate lubade, taotluste, kooskõlastuste ja aruannete vormid.

ELUSLOODUS, LOODUSKAITSE

- Kaitstaval alal tegutsemise taotlused
- Metsakasutuse taotlused
- Kalanduse taotlused
- Jahipidamise taotlused
- Võõrliikide taotlused
- Looma- ja linnukahjude taotlused

KESKKONNAKASUTUS

- Jäätmete taotlused
- Maavarade taotlused
- Vee taotlused
- Õhu ja kliima taotlused
- Kiirguse taotlused
- Kompleksload

JUHENDID, ABIMATERJALID

- Ürituse korraldajale
- 2.** Kohalikele omavalitsusele
- Maaomanikule

Koolitusmaterjalid temade järgi

Lehekülje allosas!

LOODUSKAITSE

JÄÄTMED

KIIRGUS

KLIIMA

VESI

MAAPÕU

02.12.2020 Eluslooduse teemaline koolituspäev

KOVide (võimalik) roll invasiivsete võõrliikide tõrjes | 2.18 MB | pdf

Eike Tammekänd (Keskkonnaamet)

vaata videot ▶

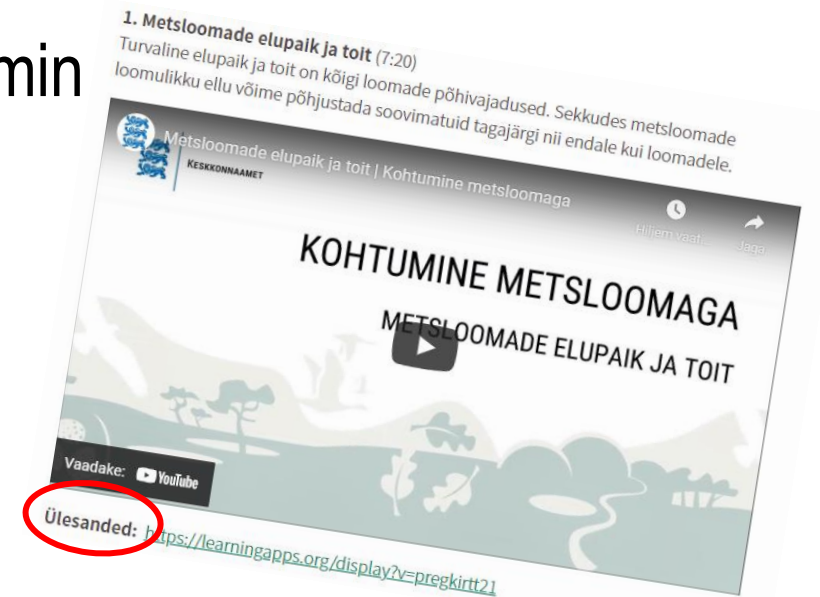
Mitte kaitsealused loomad tiheasustusaladel | 1.13 MB | pdf

Jan Siimson (Keskkonnaamet)

vaata videot ▶

KeA e-õppematerjal KOHTUMINE METSLOOMAGA

- Viis videoklippi pikkustega 3 - 10 min, kokku ~32 min
  - Sissejuhatus
  - Metsloomade elupaik ja toit
  - Metsloomade liikumine
  - Metsloomade paljunemine
  - Metsloomad ja inimtegevusest põhjustatud lõksud

- Kinnistavad ülesanded *LearningApps* on iga teemavideo all keskkonnahariduse portaalis:
- Kokkuvõtlik mänguline ülesanne Genially-s

EJS infograafika **METSLOOMADE AASTARING**

Metslooma vajadused olenevad aastaajast

- Koostöö Eesti Jahimeeste Seltsiga, 6 infograafilist teemalehte (2020) veebis vaatamiseks ja väljaprintimiseks A-3 formaadis
  - KEVAD - loomad valmistuvad paljunemiseks;
  - SUVI - pojad kasvavad ja õpivad;
  - SÜGIS - pojad on suureks kasvanud, kõik valmistuvad talveks;
  - TALV - külma ja toiduvaese aja üleelamine;
  - TOIDUVÕRGUSTIK - elusolendid on omavahel seotud toitumise kaudu;
  - INIMESE JA ULUKITE SUHTED - looma käitumise mõistmiseks peab teadma looma vajadusi ja tundma tema eluviisi.

Eesti Jahimeeste Seltsi infograafika

METSLOOMADE AASTARING

INIMESE JA ULUKITE SUHTED - looma käitumise mõistmiseks pead tundma looma eluviisi ja teadma tema vajadusi

TOIDUVÖRGUSTIK - elusolendid on omavahel seotud toitumise kaudu

KEVAD - loomad valmistuvad paljunemiseks

KAUR ulukiseire aruanded

KESKKONNAAGENTUUR

Otsing

1 Keskkonnaagentuuri tegevusvaldkonnad

Keskkonnaalaste andmete esitamine

Analüüsid ja indikaatorid

Asutus, uudised ja kontakt

Covid-19 info

JÄÄTMED

Väljaanded & ülevaated
Esita aruanne
Õigusaktid

VESI

Meri
Pinnavesi
Põhjavesi
Veekasutus
Hüdroloogia
Infosüsteemid
Õigusaktid

ELI ÖKOMÄRGIS

ELi ökomärgise kasutajad Eestis
ELi ökomärgise tootjähmad ja

LOODUSKAITSE

Väljaanded & ülevaated
Lindude rõngastusinfo ja vaatlused
Vabatahtlik seire
EELIS
KRATT
Kasulikud viited
Õigusaktid

VÄLISÕHK

Väljaanded & ülevaated
Kui puhas on õhk, mida hingad?
Välisõhu saastamisega seotud tegevuse aruandlus
Juhendmaterjalid
Kasulikud viited

ULUKID

Väljaanded & ülevaated
Õppematerjalid
Vaatluslehed ja ankeetid
Õigusaktid

EMAS

Milleks EMAS?
EMASI organisatsioonid Eestis
Materjalid EMASI taotlejale

KESKKONNASEIRE

Väljaanded & ülevaated
Esita andmed
Otsi seireandmeid
Seirefoorum
Uuringud ja linnid

METS

Väljaanded & ülevaated
Esita aruanne
Statistika
Metsakorraldus
Metsareguleerimine
SMI
Metsade süsiniku ringlus
Õigusaktid

ILM

Õigusaktid

PROJEKTID

Euroopa liidu struktuurifondidest rahastatavad projektid
Välisvahenditest rahastatud

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
ANALÜÜSITUD MATERJAL JA SELLE KVALITEET	5
ASURKONDADE SEISUNDIT JA SELLE MUUTUSI KIRJELDAVAD NÄITAJAD	12
SEIRE TULEMUSED JA KÜTTIMISSOOVITUSED LIIGITI	16
PÖDER (ALCES ALCES)	16
METSSIGA (SUS SCROFA)	33
PUNAHIRV (CERVUS ELAPHUS)	16
METSKITS (CAPREOLUS CAPREOLUS)	33
KARU (URSUS ARCTOS)	46
HUNT (CANIS LUPUS)	58
ILVES (LYNX LYNX)	72
HALLHÜLJES (HALICHOERUS GRYPUS)	81
HARILIK ŠAAKAL (CANIS AUREUS)	90
REBANE (VULPES VULPES)	97
KÄHRIKKOER (NYCTEREUTES PROCYONOIDES)	99
KOBRAS (CASTOR FIBER)	99
HALLJÄNES (LEPUS EUROPAEUS)	103
VALGEJÄNES (LEPUS TIMIDUS)	107
METSNUGIS (MARTES MARTES)	111
KIVINUGIS (MARTES FOINA)	115
MINK (NEOVISON VISON)	118
TUHKUR (MUSTELA PUTORIUS)	118
MÄGER (MELES MELES)	122
JAHILINNUD	

2

ULUKID

- Väljaanded & ülevaated
- Õppematerjalid
- Vaatluslehed ja ankeetid
- Õigusaktid

Keskkonnaagentuuri tegevusvaldkonnad > Ulukid > Väljaanded & ülevaated

Väljaanded ja ülevaated

Asurkondade seisund ja küttimissoovitused.

<https://keskkonnaagentuur.ee>

Ulukite arvukus ja küttimine	Ruutloendus	Ulukite küttimisega seotud avaandmed 2011-2020	Uuringud ja inventuurid
------------------------------	-------------	--	-------------------------

3. Ulukiasurkondade seisund ja küttimissoovitused 2021 | 18.47 MB | pdf

- Ulukikandjastused (kuhajaani 2021) | 764.33 KB | xlsx
- Jahilukite küttimine 2020/2021 jahihooajal | 19.56 KB | xlsx
- Hallhülje küttimisettepanek 2021 | 539.6 KB | pdf
- Hallhülje küttimisettepanek 2020 | 721.99 KB | pdf

TEADLIKKUS ON EELDUS ÕIGEKS SUHTUMISEKS JA KÄITUMISEKS

- Metsloomade vähendamiseks asulas saame muuta nende elutingimusi asulas ebasoodsamaks: **SÖÖDAV EI TOHI OLLA KÄTTESAADAV!**
- **Loomade vajadusi ei saa lahendada inimkesksete arusaamade järgi**
See on sagedaseim konflikti allikas:
  - eeldame, et loom mõtleb - tunneb nagu meie. Loom ei tea, mis on inimese oma ja et inimese vara ei või ta võtta/kasutada;
  - metsloomale ei tohi süüa anda, see teeb looma meist sõltuvaks, loom tuleb tagasi sinna, kust on toitu saanud;
  - üksi olev loomapoeg ei vaja reeglina inimese abi.
- **Põhjendamatu hirmu metsloomade ees saab vältida oma teadlikkuse tõstmisega**

**Metsloomade
käitumise mõistmiseks,
nendega arvestamiseks ja
probleemide lahendamiseks peab
teadma looma loomulikke
liigiomadusi
vajadusi.**

KESKKONNAAMET

Täna!

Keskkonnaameti üldkontakt

info@keskkonnaamet.ee | 662 5999

Keskkonnarikkumisest või erijuhtumist
teata riigiinfo telefonile **1247**

Jälgi meid:

keskkonnaamet.ee

